

ÜNDÉRKE

- Boldog új évet kívánunk! -

Kalendárium

- Hogyan etessük a madarakat?

Zöldmozaik

- Kerecsensólyom

Mese

- Vitamin-mese

Ügyeskedj!

- Gondolkozz! Oldd meg!

Legyél Te is indián!

- Az újabb próba

Gyerekszemmel

- Az új évről

Január – Hogyan etessünk madarakat?

Télen sok madár délre vándorol, melegebb vidékekre, de néhányan nálunk töltik a telet. A legtöbb madár rovarokkal, bogarakkal táplálkozik. Am ezek télen elbújnak a hideg elől a földre, fák törzsébe, ahol a madarak nem érik el őket (kivéve a fakopáncsot). Ezért ilyenkor sokkal kevesebb enivalójuk akad.

Segíthetünk nekik – hálából, amiért kedves énekükkel, szépségükkel gazdagítják a világot. Etethetjük őket, hogy átvészelhessék ők is a telet.

Adhatunk nekik olajos magvakat (napraforgómagot, kenderet, lenmagot, diót, tőkmagot), almadarabkákat, répadarabkákat és sötlan szalonnát is. Ezeket soha ne a földre szórjuk, tegyük inkább madáretetőbe vagy készíthetünk belőle madárkalácsot is. Kenyeret ne adjunk a madaraknak!

A **madárkalácsot** úgy készíthetjük el, hogy sötlan zsírt olvasztunk fel és belekeverjük a magvakat, majd lehűtjük a hűtőszekrényben. Ha megdermedt, kössünk rá spárgát és felakaszthatjuk egy fára vagy az erkélyre.

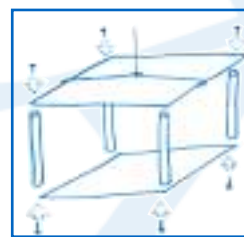

De készíthetünk **madáretetőt** is, négy darab egyforma nagyságú faágból, nyolc darab szögből és két egyforma nagyságú falemezből, spárgából.

Ha ezek megvannak, egyszerűen hozzászögeljük a faágak mindkét végénél a két lemezt úgy, hogy egy nyitott dobozt kapjunk. A tetején egy hosszabb spárgadarabot átkötve akaszthatjuk fel egy magasabb fára, de tehetjük az ablakpárkányra vagy fellogathatjuk az erkélyre is.

Nagyon fontos, hogy ne szögeljük fel a fára és hogy olyan helyre tegyük, ahol a macska nem éri el! Ha egyszer elkezdjük a madarak etetését, többé ne hagyjuk abba, mert kis vendégeink számítani fognak ránk.

Vallási ünnepek:

- január 1.: Szűz Mária, Isten anyjának emlékezete
- január 6.: Vízkereszt, Urunk megjelenésének emléknapja
- január 18.: Árpádházi Margit ünnepe

Jeles napok:

- január 1.: Újév Napja
- január 22.: A Magyar Kultúra Napja
- január 31.: A Béke Világnapja

V. Zsuzsa

A kerecsensólyom

Ebben a hónapban szeretnénk Nektek bemutatni a **kerecsensólymot**.

Országunk nagyon büszke lehet, hogy nálunk is megtalálható ez az ér-

tékes ragadozómadár, mert egész Euráziában csak néhány országban él.

A kerecsensólyom egy közepes nagyságú ragadozómadár, testhossza 50-55 cm, repülés közben szárnyának fesztávolsága több mint 1 méter. Tollai a hátán barna, a fején és a mellén világos színűek, sötétebb foltokkal szépen díszítve.

Repülés közben láthatjuk, hogy szárnya keskeny, hegyes és hosszú, farka is hosszú és keskeny. Nagyon gyorsan repül, ennek köszönheti, hogy olyan nagyszerű ragadozó. Főként sziklás területeken él, de zsákmányáért a közeli legelőkre, mezőkre jár, ahol fő eledelét, az ürgét megtalálja. De gyakran ejt el kisebb testű madarakat, hörcsögöt is.

Fészket sosem épít, mindig más madarak fészket foglalja el, illetve a sziklák üregeibe is beköltözik. A sziklafalban található otthona egy életen át megmarad, a más madaraktól elkobzott fészkeket azonban elhagyja, miután azok tönkremennek.

A sólymok párban élnek, márciusban figyelhetjük meg a nászrepülésüket. Ilyenkor a sólyompár együtt repked, mintha táncolna a levegőben, közben éles, vijjogó hangot hallatnak. A tojó április elején rakja le a tojásait (2-5 tojást), és ezután rajtuk ülve költi ki őket. Miután a fiókák

kikeltek, mindkét szülő gondosan ápolja őket. A tojó óvja őket a hidegtől és más veszedelemtől, a hím pedig táplálékot szerez.

A család még sokáig együtt marad azután is, amikor már a fiókák tudnak repülni, a szülők sokat tanítják a fiatalokat a zsákmányszerzésre. A vadászatról megérkezve kiejtik karmaik közül a zsákmányt, hogy a fiókák a levegőben kapják el, ezzel is gyakorolva a rárepülést.

Költöző madarak, október-novemberben délebbre húzódnak. De néhány öregebb itt marad télen is. Hazánkban kb. 30-40 pár él. Nagyon ritka, veszélyeztetett madarak, ezért védettek. Tiltott a kereskedelme és a vadászata. Sőt, fokozott védelemre szorul, ezért egyes magyar és külföldi szervezetek a fészkelés ideje alatt őrzik őket az illetéktelen betolakodóktól.

Régebben a solymászat miatt gyakran kirabolták az emberek a fészkeket, hogy betanítsák a sólyomfiókákat foglyok, fűrjek elfogására, de elhurcolták őket állatkereskedések számára is. Élőhelyeik is egyre inkább leszűkültek az erdőgazdaság és mezőgazdaság miatt.

Az embernek meg kell tanulnia a kerecsensólymot és más állatokat is a természetes környezetükben megcsodálni, akár egy kirándulás során, mert az állatoknak is joga van a szabadsághoz, mint ahogyan az embereknek is.

VITAMIN-MESE

A kerek erdő közepén történt egy szép őszi napon, hogy a csipkebokor és a bodzabokor összevitattkoztak, hogy melyikük vitaminja az első, a legjobb és a legfontosabb az emberek számára.

Én, a Csipkebokor, híres vagyok a C-vitaminomról. Ősszel gyönyörű piros terméseim vannak, ezzel díszítem az erdőt.

Én, a Bodzabokor, nagyon hasznos vagyok. Teának, szörpnek, lekvárnak. Bennem még I(jé)-vitamin is van. Télen az égi madarakat is etetem.

Hangos volt vitájuktól az erdő. Meghallotta a nyuszika az erdőben a vitát.

– Ne vitatkozzatok, inkább kérdezzük meg az erdő tudósát, a baglyot – tanácsolta. Bagoly megvakarta bölcs fejét és ezt mondta: – A vitaminok, ásványi

anyagok nagyon fontosak az emberek számára. De van, amiből több kell, van amiből kevesebb. Zöldségekben, gyümölcsökben, növényekben sok-sok vitamin van. Ebben a versenyben nincs első és második. Inkább

olyan, mint az ábécé betűi. A betűk önmagukban keveset mondanak. De ha jól összerakjuk, értelmes, fontos, hasznos dolgokat közölhetünk vele.

Közben eleredt az eső. Bagoly az ég felé mutatott: – Látjátok, ez a legfontosabb az ember és mindenki számára.

A víz. Víz nélkül nincs élet senki számára. A két bokor megbékélve, boldogan hajladozott a szélben, esőben.

Zsótér Dávid, 9 éves
Hódmezővásárhely

Szegedről, a 9 éves Ötvös Marcell ötlete alapján.

Egészség-ábécé

Téli vitaminforrásunk

– a fejes káposzta –

A káposztafélékhez a fejes káposztán kívül a kelkáposzta, a bimbóskel, a karalábé, a karfiol, a brokkoli, a kínai kel, valamint ezek változatai tartoznak.

Táplálkozásunk és egészségünk megőrzése szempontjából valamennyi igen értékes.

C-vitaminban gazdag

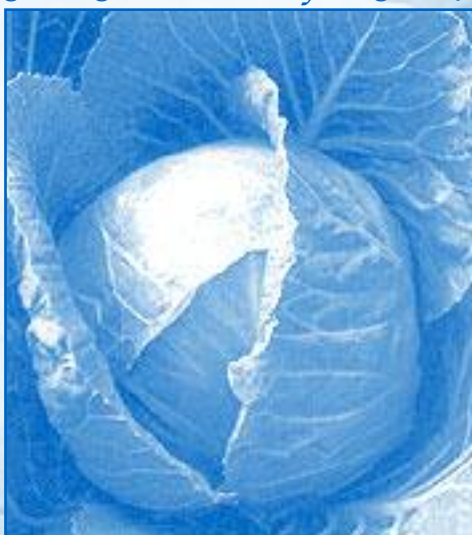
Az emberi szervezetnek napi 60 mg C-vitaminra van szüksége. Minden 100 gramm káposztában 40-

50 mg C-vitamin van, ami azonos a citrusfélékben (citrom, narancs) lévő mennyiséggel.

Amira jó, ha figyelünk

Könnyen elveszítheti értékes tápanyagait, ha nem vigyázunk az ételek elkészítéskor. Ezért inkább saláta, illetve savanyú káposzta formájában fogyasszuk.

Ági

1. Az eszperente nyelv neves íróink kedvenc szórakozása volt. Csak egyetlen magánhangzót használtak fel, ez pedig az „e” volt.

Kösd össze a szavakat az eszperentéül megfogalmazott jelentéssel!

szófogadó	- mellette melegedsz telente
kályha	- kellemetlen kevert szer, melyet beteg vesz be
orvosság	- engedelmes
esernyő	- szerkezet, mely reggel csengetve felkelt
fejtörő	- mennyecseppek ellen felemelt nyeles, feszes, fekete lepellel fedett szerkezet
ébresztőóra	- rejtelmes jelek, melyeket meg kell fejtened

2. Válaszd ki, hogy melyik eszperente kifejezés melyik szóra vonatkozik! Írd melléjük!

3. Melyik madár telet itthon? Vezesd őt az etetőhöz! Színezd is ki a madarakat!

bíróság, rendőr, pénz, ábrándozó, dívány, élesztő

- Kenyeret keleszt =

- perek helye =

- keresve keresed, de keveset lelsz =

- rend embere =

- merengve eget les =

4. Megismered, hogy milyen állatok nyomát látod a hóban? Rajzold oda őket!

Fazekas Anna

A tél

*Hó porzik az úton,
cseng, csörög a szán,
hó borult a rétre,
hó csillog a fán.*

*Hófellegek szállnak,
ostorral a tél
riadt nyáját hajtja,
dudorász a szél.*

*Hócsillagok szállnak,
bújj ki fényes nap,
varázsolj a földre
hóvirágokat!*

Kosztolányi Dezső

Téli alkony

*Aranylanak a halvány ablakok..
Küzd a sugár a hamvazó sötéttel,
fönn a tetőn sok vén kémény pöfékel,
a hósík messze selymesen ragyog.*

*Beszélget a kályhánál a család,
a téli alkony nesztelen leszállott.
Mint áldozásra készülő leányok,
csipkés ruhába állanak a fák.*

*A hazatérő félve, csöndesen lép,
retteg zavarni az út szűzi csendjét,
az ébredő nesz álmos, elhaló.*

*S az ónszín égből, a halk éjszakában
táncolva, zengve és zenélve lágyan,
fehér rózsákként hull alá a hó.*

Gyerekszemmel

1. Itt a január. Megint elmúlt egy év. Tettél valami fogadalmat az új évre?

– Igen. Nagyon megy az idő, 2006-ot írunk. Ráadásul én is öregszem, pedig még csak 14 éves vagyok. Ja! Hogy fogadalmat? Hát igen. Megígértem magamnak és az anyukámnak is, hogy jobban fogok tanulni. Mert az általános sulis végén nem mindegy, milyen jegyeket kapok. Azt is megígértem, hogy elmegyek anyuval a fogorvoshoz, mert sok rossz fogam van, csak félek a dokinőtől.

2. Vajon mit hoz az új év?

– Remélem, szerelmet. Sok barátnőmnek

van már barátja. Olyan jó lenne, ha én is találkoznék álmaim lovagjával. Na jó, ló nélkül is jó lesz. Tetszik egy srác a suliban. Majd megpróbálom felhívni magamra a figyelmet, hogy legalább észrevegyen. Mert idáig nem nagyon figyelt rám.

3. Majd szorítok neked. Még valami kívánság? Háttha el tudom intézni...

– De jó lenne! Tudod, nagyon rosszban vagyok a nagyimmal. Jó lenne vele kibékülni. De az első lépést egyelőre nem tudtam még megtenni. Pedig már nagyon hiányzik. Fél éve nem láttam. Háttha 2006-ban bátrabb leszek!

– Úgy legyen!

LEGYÉL TE IS INDIÁN!

1. Írjátok be a megfejtéseket a megfelelő oszlopba, s akkor a vastag keretben egy híres indián nevéét kapjátok majd megfejtésül! Nézzetek utána, hogy ki volt ő!

1.

M									
			I					7.	
			SSZ						

- 1. Vadlovak neve.
- 2. Két ellenség kibékülésekor használták.
- 3. Egy indiántörzs neve.
- 4. Bőrből varrt lábbeli.
- 5. Indián csónak.
- 6. Indián sátor.
- 7. Ha legyőzték, karmából nyakláncot készítettek.
- 8. Zenei eszköz, harc előtt, közben, ünnepeken verték.

2. Készíts indián neveket az alábbi szavakból! Keresd meg a párokat!

SÉTÁLÓ
MEDVE

FELKELŐ
PRÉRIFARKAS

NAGY
LÓ

VÁGTATÓ
NAP

Várjuk a helyes megfejtéseket!

Cím: MMSZ Egyesület Módszertan (Kék Hold és Mókás Medve)

1033 Budapest, Miklós utca 32.

Összeállította:

Zsuzsa

Pályázati felhívás!

Ugye nem felejtettétek el, hogy 2006 májusáig folyamatosan várjuk indiánokkal kapcsolatos rajzaitokat, meséiteket, kézműves ötleteiteket! A legszembetűnőbbeket, legötletesebbeket szokásos nyári találkozónkon díjazzuk!

Gyere, legyél Te is indián!

Információk

LAJOS U.:

Csoportos játékok kiskamaszoknak: január 17., 24., 31. (keddenként) 16.30-tól
Játszva németül! január 18., 25. (szerdánként) 16.00-tól
Kicsik kézművese: január 19., 26. (csütörtökönként) 10.00-tól
Csocsózás: január 19., 26. (csütörtökönként) 15.00-tól
Aprók tánca: január 18., 25. (szerdánként) 10.00-tól

HUSZTI ÚT:

Kicsik kézművese: január 17., 24., 31. (keddenként) 16.00-tól
Agyagozás: január 19., 26. (csütörtökönként) 16.00-tól
Aprók tánca: január 13., 20., 27. (péntekenként) 16.00-tól
Filmklub: január 14., 28. (szombatonként) 16.00-tól
Aerobictanfolyam: január 18., 25. (szerdánként) 16.00-tól

KERÉK U.:

Agyagozás: január 19., 26. (csütörtökönként) 16.00-tól
Kicsik kézművese: január 18., 25. (szerdánként) 10.00-tól
Ovisok kézművese: január 18., 25. (szerdánként) 16.00-tól
Iskolások kézművese: január 13., 20., 27. (péntekenként) 16.00-tól

ZEMPLÉN U.:

Baba-mama klub: január 4., 18. (szerdánként) 11.00-tól
Kézműves foglalkozás: január 7., 21. (szombatonként) 15.00-tól
január 10., 28.: 16.00-tól
Unobajnokság: január 14. (szombat) 16.00-tól

GYŰRŰ U.:

Kézműves foglalkozás: hétfőnként és szerdánként 15.00-tól
Filmklub: csütörtökönként 16.00-tól
Baba-mama klub: január 6., 20. (péntekenként) 10.00-tól

SILVÁNUS SÉTÁNY:

Énekes-mondóka foglalkozás: keddenként, csütörtökönként 10.30-tól
Kézműves foglalkozás: hétfőnként és péntekenként 16.00-tól
Diafilmvetítés szerdánként 17.00-tól

Kedves Gyerekek!

Még tart a tél, s remélem, hó is van a közeletekben. Hogy ne csak az udvaron lássatok hóembert, hanem szobában is, színezzétek majd vágjátok ki a hóember részeit. Miltonkapoccsal szereljétek össze a részeket, s már készen is van!

Jó munkát!

Zsuzsa

